

»Kam gledaš?«

— Domov. —

»Poveretta!«

»»Mi vsi gledamo domov.««

»Si lačna?«

— Sem. —

»»Kdaj si jedla?««

— Pred tremi dnevi. —

»Poveretta!« Tuja žena je odvezala culo in ji dala kos kruha. Hvaležno jo je pogledala in beli zobje so se zagrizli v borni kruh.

Vlak je obstal — kdove kje — in dekletce se je vse streslo. In šlo je. Njene oči so bile utrujeno-mirne in čudno čudno so strmele vedno v isto smer.

Domov, domov! . . .

* * *

Otroci so zavriščali, žene so se spogledale in zajokale, starčki so vzdihnil: Dekletu so čudno čudno zabliskale oči; vstala je, razširila preko glav roke in zapela tako čudno, tako čudno.

»Ti si vesela?«

Preslišala je in pela.

»»Zakaj poješ?««

Pela je naprej.

— Bog ve, da ni zadnja! — je rekel star mož. In vse bolj tesno je postalo med stotino ljudi.

Vlak je obstal — Kdove kje — in dekleta so odpeljali. Njene misli so našle dom. Vesela je, smeje se in poje, poje.

Težka je blazna pesem.

III. MIMOGREDE.

Sedel sem v vlaku, gledal gorenjsko jesen in mislil na dom. Kolesa so pela: — — nikdar več, nikdar več — —

Nikdar več?

Voz je bil poln Poljakov, ki so se vračali domov. Med njimi je bil petdesetleten mož in jih blagroval in pomiloval.

»Veseli greste. Bogvé, kako vam bo pri srcu, ko ugledate dom. Težko, da boste veseli!«

Iz besed sem spoznal Tolminca. Domači naglas je preglasil pesem kolesja.

— Kam pa? —

»Domov.«

In povedal mi je, da se vrača v pogoreli Zatočmin. V Ljubljani je bil. Hči je zblaznela ob grozotah pustošenja in peljal jo je bil na Studenec.

Vse je pripovedoval, kakor da pravi nekaj čisto vsakdanjega. Groza me je prevzela. Stisnil sem se k oknu in zastrmel v večer, ki je padal na jesensko pokrajino. Mimo okna so se vile ognjene strune, naprej in naprej in brez konca, kakor da prihajajo od Soče . . .

V sencih mi je začelo bíti.

Ne, niso ognjene strune. Brzobjavne ognjene žice so in širom domovine gredo! —

Ne, tudi žice niso. Iskre življenja so, ki ugašajo, da bomo videli, kako grozna je tema!

— — nikdar več, nikdar več, nikdar več —

Nič več nisem mogel priti iz takta. V sencih mi je bilo in slišal sem tisoče in tisoče.

OGLEDALO.

Mimo zrcala so šli
in vsi so za hip si pogledali v lica, v oči.

»Življenje — vredno življenja!« se je zadovoljil filister.

»Življenje — nevredno življenja!« je obsojal filozofije magister.

»Kaj boš gledal nazaj!« se je idealist okregal.

In cinični praktik je mislil: »Pravzaprav kujon! — —

Pa svet je itak kameleonov koncert,
ki si prikrajajo misli za vsakdanji desert.

Sam sebe našel ne boš, za prazen nič bi se begal!«

A vsi so naredili pred sabo globok poklon — —

Le sirota, od rojstva slep, je zaplakal sam nad seboj
in je molil in klet: »Bog s teboj!

Ponižnost, ubožnost in skromnost srca
so najzlahtnejše rožice sveta.«

Jože Plot.